

Huvudman

GÄVLE KOMMUN
gavle.kommun@gavle.se

Beslut

Datum 2025-02-03

Dnr SI 2024:6277

Sida 1 (16)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Hemlingborgs skola i Gävle kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den **30 maj 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisningstid, undervisning i svenska som andraspråk och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gävle kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Gävle kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisningstid

1. Se till att eleverna på mellanstadiet ges undervisning i de ämnen och i den omfattning som beslutats om i huvudmannens timplan. Undervisningen ska omfatta den garanterade undervisningstiden för respektive ämne, om inte avvikelser för enskilda elever är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur elevernas undervisningstid i ämnet svenska samt natur- och samhällsorienterade ämnen på mellanstadiet har fördelats och schemalagts under vårterminen 2025 samt hur undervisningstiden planeras att schemaläggas läsåret 2025/26. (10 kap. 4–5 §§ skollagen samt 9 kap. 3 § och bilaga 1 till skolförordningen [2011:185])

Undervisning i svenska som andraspråk

1. Se till att de elever som enligt skolans bedömning är i behov av undervisning i ämnet svenska som andraspråk ges sådan

undervisning utifrån gällande kursplan. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur undervisningen i svenska som andraspråk har organiserats. (10 kap. 4 och 8 §§ skollagen, 5 kap. 14–15 §§ skolförordningen samt förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [nedan Lgr 22], avsnitt 5 Kursplaner)

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle under vårterminen 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om särskilt stöd, samt skyldigheten att anmäla till skolans rektor att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Om det kommer ny personal till skolan efter att sådan information har lämnats ska även den nya personalen få motsvarande information. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektor ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 3 februari 2025 till den 23 maj 2025 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång för de elever som har denna stödåtgärd. Av beslut om anpassad studiegång ska framgå vilka avvikelser (avseende ämnen och omfattning) som görs från den ordinarie timplanen. Samtliga aktuella beslut om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 §, 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen [2017:900])
4. Se till att särskilt stöd ges i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram. (3 kap. 9 och 10 §§ skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Gävle kommun en anmärkning avseende bristen rörande anmälan av fjärrundervisning. Gävle kommun ska senast den **30 maj 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:6277) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Hemlingborgs skola i Gävle kommun. Skolan omfattar förskoleklass och grundskolan årskurserna 1–6.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hemlingborgs skola följer gällande bestämmelser om undervisningstid, undervisning i svenska som andraspråk, extra anpassningar och särskilt stöd samt anmälan om fjärrundervisning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, biträdande rektor och rektorn mellan den 5 november 2024 och den 12 november 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat huvudmannens inkomna dokumentation inför tillsyn såsom huvudmannens beslutade timplan, scheman samt åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av

skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning, se aktbilaga 19.

Föreläggande

Undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens beslutade timplan framgår att eleverna i årskurs 4–6 ska ges en undervisningstid om sammanlagt 2376 timmar. Undervisningstiden är fördelad per ämne och årskurs.

Av intervjuer med skolans personal framkommer att arbetet med att ta fram scheman för innevarande läsår har varit oorganiserat och saknat tydlig ansvarsfördelning. Det har varit otydligt vem som har varit ansvarig för att säkerställa att den undervisningstid som har lagts ut i scheman för de olika klasserna stämmer överens med huvudmannens timplan. Initialt fick två lärare på skolan uppgiften att under vårterminen 2024 göra skolans scheman. Uppdraget fick lärarna av den dåvarande biträdande rektorn. Vid höstterminens start 2024 fortsatte arbetet med skolans scheman som inte var färdigställda. Lärare uppger att felaktigheter i schemana identifierades såsom ordningsföljd av lektioner, undervisningstid samt att förskoleklassernas schema saknade arbetspass.

Biträdande rektorn uppger att hen har haft en dialog om schemaläggningen med den tidigare biträdande rektorn, som avslutade sin tjänst vid skolan i september 2024. Vidare framgår att varken biträdande rektorn eller rektorn har säkerställt att eleverna vid Hemlingborgs skola ges sin garanterade undervisningstid.

Skolinspektionen har tagit del av skolans samtliga klassscheman. Av intervjuer med skolans personal framkommer att några i personalen är tveksamma till att de scheman som Skolinspektionen tagit emot innan tillsynsbesöket är aktuella. Vid tillsynsbesöket begär Skolinspektionen att få ta del av de klassscheman som är aktuella för höstterminen 2024.

Vid en jämförelse av den schemalagda undervisningstiden för årskurserna 4, 5 och 6 med huvudmannens beslutade timplan framgår följande.

Av huvudmannens beslutade timplan framgår att elever i årskurs 4 ska ges undervisningstid i samhällsorienterade ämnen (samhällskunskap, historia, religion och geografi) omfattande 210 minuter per vecka. Enligt schema för en av klasserna i årskurs 4 framgår att de ges 185 minuters undervisningstid i veckan i dessa ämnen. Årskurs 5 ska enligt huvudmannens beslutade timplan få 300 minuter undervisningstid i svenska/svenska som andraspråk. Av schemana för klasserna i årskurs 5 framgår att en klass ges 265 minuters undervisningstid i svenska i veckan och den andra klassen 280 minuter. Enligt huvudmannens beslutade timplan ska elever i årskurs 5 få 160 minuters undervisningstid i naturorienterade ämnen (biologi, kemi och fysik) samt teknik. Eleverna i ena klassen ges 155 minuters undervisningstid i dessa ämnen medan eleverna i andra klassen får 160 minuters undervisningstid, det vill säga tid som motsvarar den beslutade timplanen. Elever i årskurs 6 ska få 160 minuter i veckan i samma ämnen enligt huvudmannens beslutade timplan. En klass i årskurs 6 ges 155 minuters undervisningstid i veckan medan de två andra klasserna i årskurs 6 ges undervisningstid i enlighet med timplanen, eller mer.

Vidare framgår av klassernas scheman att det vid flera tillfällen under veckan finns lektioner som ligger direkt efter varandra och därmed slutar respektive börjar samtidigt. Av scheman för exempelvis en klass i årskurs 5 framgår att lektionen i slöjd slutar klockan 11.20 i slöjdsalen samtidigt som lektionen i svenska börjar klockan 11.20 i elevernas hemklassrum. Vidare framgår att bildlektionen slutar klockan 8.55 i bildsalen och lektionen i svenska börjar klockan 8.55 i hemklassrummet. I intervju med lärare som undervisar i årskurs 5 uppger läraren att eleverna i klass 5b kommer till klassrummet så snabbt de kan för att ha svenska när de innan har haft undervisning i bild eller slöjd. Läraren berättar att starttiden för lektionen i svenska brukar flyttas fram ungefär fem minuter vilket innebär att svensklektionen börjar klockan 11.25 efter slöjden samt klockan 9.00 efter bildlektionen.

Av intervjuer med lärare framkommer att de inte känner till att undervisningstiden skiljer sig åt mellan klasser inom samma årskurs. Biträdande rektorn uppger att hen inte har identifierat något ämne där elever inte ges sin garanterade undervisningstid.

Rättslig reglering

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6890 timmar. Den garanterade undervisningstiden är fördelad i en timplan. Av bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) framgår minsta undervisningstid i timmar per stadium och ämne. I mellanstadiet är den garanterade undervisningstiden 2334 timmar. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan

årskurserna av undervisningstiden (10 kap. 4 – 5 §§ skollagen och 9 kap. 3 – 4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande undervisningstiden på mellanstadiet vid Hemlingborgs skola. Huvudmannens beslutade timplan överensstämmer visserligen med den minsta garanterade undervisningstid som elever i mellanstadiet ska erhålla, men alla elever ges inte den undervisningstid som beslutats i huvudmannens timplan, vilket är en brist.

Skolinspektionen konstaterar att elever på mellanstadiet får mindre undervisningstid i vissa ämnen än vad som är beslutat i huvudmannens timplan. Detta gäller för ämnena svenska samt natur- och samhällsorienterade ämnen. Undervisningstiden är inte heller lika fördelad över alla klasser inom samma årskurs, vilket innebär att eleverna i vissa klasser i samma årskurs få mindre undervisningstid i ämnen än andra elever i samma årskurs.

Vidare noterar Skolinspektionen att det finns lektioner som ligger direkt efter varandra i schemat och som avslutas- respektive startar samma tid. I de fall elever ska förflytta sig från ett klassrum till ett annat inför nästa lektion tillkommer viss ställtid, vilket innebär att eleverna förlorar schemalagd undervisningstid på grund av ställtiden. Detta drabbar framför allt elever i årskurs 5 som vid två tillfällen i veckan har lektioner i svenska som i praktiken startar senare än vad som framgår av schemat på grund av sådan ställtid som beskrivits ovan.

Undervisning i ämnet svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer framgår att det finns ca 35 elever på skolan, i årskurserna 1, 4, 5 och 6 som bedömts ska läsa svenska som andraspråk. Det är biträdande rektorn som beslutar om en elev ska läsa svenska som andraspråk. Lärare, biträdande rektorn och rektorn uppger att undervisningen i svenska som andraspråk framför allt sker i klassrummet tillsammans med de elever som läser svenska. Rektorn uppger att eleverna inte ges en specifik undervisning i svenska som andraspråk utan får undervisning i svenska tillsammans med klassen men att elever i behov av stöd kan få gå till i grupprum och ges extra stöttning.

Skolinspektionen har tagit del av samtliga klassers scheman. Enligt dessa framgår att det ges undervisning i svenska som andraspråk för årskurs 5, en lektion i veckan. För övriga klasser framgår inte att elever ges

undervisning i svenska som andraspråk. Ansvariga lärare för årskurs 5 uppger att undervisningen i svenska som andraspråk endast ges under den lektionen som framgår av elevernas schema. Under resterande lektioner i svenska deltar eleverna i den undervisning som läraren har i svenska med övriga elever i klassen. Lärarna uppger att eleverna då får samma undervisning, uppgifter och material som eleverna som läser svenska. Lärarna i årskurs 5 uppger att det är elva elever (eleverna 32, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 och 44) som läser svenska som andraspråk höstterminen 2024.

Läraren som undervisar i svenska som andraspråk i årskurs 5, en lektion i veckan, berättar att hen undervisar sex elever (eleverna 29, 32, 35, 37, 38 och 80), medan övriga elever i behov av svenska som andraspråk stannar kvar i klassrummet och läser svenska.

Vidare framgår av intervjuer med lärare, speciallärare och biträdande rektorn att en speciallärare undervisar 13 elever i årskurs 4–6 i svenska som andraspråk. Fyra av dessa elever, som går i årskurs 5, ges även undervisning av läraren som undervisar i svenska som andraspråk. Specialläraren uppger att hen endast undervisar och stöttar de elever som bedömts ska läsa svenska som andraspråk och som inte når kriterier för bedömning. Övriga elever som enligt bedömning ska läsa svenska som andraspråk gör det i klassrummet med eleverna som läser svenska. Specialläraren berättar att eleverna som hen undervisar i svenska som andraspråk använder samma material som övriga elever som läser svenska i klassrummet. Materialet behöver ibland anpassas utifrån elevernas kunskapsnivå. Enligt specialläraren och biträdande rektorn är det endast specialläraren som undervisar i svenska som andraspråk.

Rättslig reglering

Undervisning i grundskolan ska omfatta svenska eller svenska som andraspråk (10 kap. 4 § skollagen).

För varje ämne ska en kursplan gälla (10 kap. 8 § skollagen).

Ämnena svenska respektive svenska som andraspråk är två olika ämnen med olika kursplaner (se Lgr 22, 5 Kursplaner).

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet samt invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen).

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i

grundskolan eller inom ramen för skolans val (5 kap. 15 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen i ämnet svenska som andraspråk. Elever som bedömts ska läsa svenska som andraspråk ges inte sådan undervisning utifrån ämnets kursplan utan får istället i huvudsak undervisning i ämnet svenska.

Det framgår att undervisningen för merparten av eleverna som har behov av svenska som andraspråk sker i klassrummet tillsammans med eleverna som läser svenska. Några elever i årskurs 5 får separat undervisning i svenska som andraspråk under en lektion i veckan och även specialläraren har undervisning med några elever i svenska som andraspråk. Övervägande del av undervisningen sker dock i klassrummet tillsammans med elever som läser svenska. Skolinspektionen vill här klargöra att svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan. Detta hindrar dock inte att skolan organiserar undervisningen så att elever som läser svenska som andraspråk får sådan undervisning i samma klassrum som elever som läser svenska. Ett sådant upplägg ställer dock krav på att läraren undervisar utifrån både kursplanen i svenska som andraspråk och kursplanen i svenska. I intervjuer med personal och rektorn framkommer dock att undervisningen i klassrummet enbart sker utifrån kursplanen i svenska och att alla elever får samma undervisning, uppgifter och material. Även om eleverna som har behov av undervisning i svenska som andraspråk uppges få extra stöd i svenskundervisningen, motsvarar inte det att undervisningen ska planeras och genomföras i enlighet med kursplanen för svenska som andraspråk.

Sammantaget gör Skolinspektionen bedömningen att eleverna som bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk inte ges sådan undervisning.

Skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolans organisation kring stödarbetet

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök på Hemlingborgs skola framkommer att det inför läsårsstarten 2024/25 har införts ett nytt arbetssätt som baseras på att läsåret delas in i sexveckorsperioder. Inför varje period kan lärare och speciallärare planera hur de ska lägga upp sitt arbete kommande sex veckor. På skolan finns tre speciallärare där en speciallärare arbetar mot förskoleklass och årskurserna 1–3 och två speciallärare arbetar mot

årskurserna 4–6. Av intervju med biträdande rektor framgår att speciallärarna arbetar med att ge stöd till elever i olika årskurser under olika perioder. Av intervjuer med lärare framgår att det under vissa perioder finns elever som inte ges något stöd av speciallärare, då stödinsatserna sker utifrån fördelade perioder. Varje period som består av sex veckor avslutas med en så kallad "stop-vecka", där arbetet för veckorna utvärderas och därefter inleds en ny period. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök pågår period 2.

Skolans lärare är indelade i arbetslag där de varje vecka har arbetslagsmöten. Lärare berättar att de under dessa möten diskuterar saker som rör arbetslaget samt vilka stödinsatser de ska göra för sina elever. På arbetslagsmöten deltar lärarna samt specialläraren som är kopplade till eleverna. I det forumet diskuteras extra anpassningar, om de ska fortsätta, ändras på eller om specialläraren anser att ett elevärende ska tas vidare till nästa instans, "Lilla EHT".

Varje vecka träffas skolans "Lilla EHT". På det mötet deltar skolans elevhälsopersonal samt biträdande rektorer. I rektorsområdets så kallade "Stora EHT" träffas rektorn, två specialpedagoger samt vid behov två studie- och yrkesvägledare och skolpsykolog en gång i månaden. Lärare uppger att det är sällan som det är någon lärare som deltar vid dessa möten. Skolans rektor deltar inte på något möte som sker på skolan. Under Lilla EHT kan beslut fattas för elever, såsom om eleven är i behov av ytterligare extra anpassningar, att en pedagogisk kartläggning ska genomföras, beslut om en utredning om särskilt stöd samt beslut om att åtgärdsprogram ska upprättas.

Av inkommen dokumentation från huvudmannen och i intervjuer med biträdande rektor och rektor framgår att skolans rektor, via en delegation, överlåtit mycket av det operativa arbetet till de biträdande rektorerna. Inom arbetet med särskilt stöd innebär detta att det är biträdande rektorer som har delegation om att fatta beslut om att starta en utredning om särskilt stöd samt fatta beslut om ett åtgärdsprogram ska utarbetas. I de fall ett beslut ska fattas som innebär att en elev ska ges särskilt stöd i en annan elevgrupp eller enskilt, i form av distansundervisning eller i form av anpassad studiegång, fattas sådana beslut av rektor.

Extra anpassningar

Av intervjuer med lärare, elevhälsopersonal, biträdande rektor och rektor framgår att lärare ger extra anpassningar. Lärare uppger att de ger flertalet olika extra anpassningar, exempelvis hörselkåpor, klassrumsplacering, skärmar etc. Det är lärarna som är ansvariga för att dokumentera extra anpassningar i skolans digitala lärportal. Extra anpassningar följs upp och utvärderas efter cirka sex veckor.

Anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd

Av intervjuer med speciallärare och biträdande rektorn framgår att skolan inte använder uttrycket "anmäla för utredning av särskilt stöd" utan i stället används ordet "signalera", vilket har samma betydelse enligt intervjugrupperna. Av intervju med biträdande rektorn framgår att en anmälan om särskilt stöd "kan komma från olika håll". Enligt biträdande rektorn har det skett flera anmälningar om utredning av särskilt stöd för elever under höstterminen 2024.

Av intervjuer med lärare framgår att de är osäkra på hur de ska gå till väga när de ska anmäla en elev för behov av utredning av särskilt stöd då skolans rutiner är otydliga. Det finns lärare som uttrycker att de känner sig "lost" och som inte känner till skolans rutiner för hur en anmälan om utredning av särskilt stöd ska ske. Lärare är osäkra på till vem en sådan anmälan ska göras till och vem som gör en sådan anmälan. Vissa lärare "lyfter" elever på ett så kallat "EHM", ett möte som inträffar cirka var sjätte vecka där vissa lärare, elevhälsopersonal samt biträdande rektorn deltar. Andra lärare uppger att de har en dialog med speciallärare gällande elever som inte uppnår kriterier för bedömning. Det är sedan upp till specialläraren att avgöra om det ska bli en anmälan om utredning om särskilt stöd.

Av intervjuer med lärare framkommer att det finns ett tjugotal elever som inte når kriterier för bedömning, trots att de flesta av dem har getts extra anpassningar. En av dessa är elev 29 som har fått extra anpassningar sedan eleven gick i årskurs 3. Eleven går nu i årskurs 5. Eleven har diskuterats tidigare och då har speciallärare beslutat om att fortsätta med extra anpassningar. Speciallärare uppger att eleven inte går framåt i sin kunskapsutveckling. Läraren ska nu påbörja en pedagogisk kartläggning för eleven och eventuellt kan nya extra anpassningar testas innan andra stödinsatser kan ges. Vidare uppger speciallärare att eleven senare kan komma att lyftas på EHT för diskussion om hur de ska gå vidare.

För eleverna 35, 37 och 38 uppger lärare att anledningarna till att eleverna inte når kriterier för bedömning delvis är kopplade till elevernas språkförbistringar samt att de är svaga kunskapsmässigt. För dessa elever har speciallärare gjort bedömningen att lärarna ska fortsätta ge extra anpassningar och att de inte är anmälda för utredning om särskilt stöd.

Speciallärare uppger i intervju att alla lärare inte gör en anmälan om utredning om särskilt stöd för de elever som de befärar inte når kriterier för bedömning, trots att de getts extra anpassningar.

I intervju med biträdande rektorn framgår att det finns elever som har anmälts för utredning om särskilt stöd, men där en utredning om särskilt stöd inte har inletts. Detta eftersom eleven samtidigt inväntar eller har en pågående extern utredning. I dessa fall avvaktar biträdande rektorn med att

fatta beslut om en utredning om särskilt stöd till dess att den externa utredningen är färdig. Biträdande rektorn uppger att eleverna 12, 29, 55, 59 och 81 har anmälts för utredning om särskilt stöd under höstterminen 2024. För samtliga elever inväntar biträdande rektorn mer underlag för att hen ska fatta beslut om en utredning om särskilt stöd. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök framgår att det inte finns någon pågående utredning om särskilt stöd.

I intervjuer med lärare framkommer ytterligare uppgifter om elever som lärare uppfattat att de har anmält för utredning om särskilt stöd. Lärare berättar om elev 82 som identifierades när eleven inte klarat kriterierna för det nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass. Eleven går nu i årskurs 2 och når fortfarande inte kriterier för bedömning. Eleven ges extra anpassningar och stöd av speciallärare men läraren gör alltså bedömningen att det inte är tillräckligt för eleven. Det gjordes en pedagogisk kartläggning för eleven i årskurs 1 men det har inte fattats något beslut om en utredning om särskilt stöd. Enligt läraren har biträdande rektorn kännedom om elevens situation.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av samtliga åtgärdsprogram på Hemlingborgs skola, vilket är 13 stycken. Av huvudmannens dokumentation samt av intervju med lärare framgår att en elev (elev 6) ges enskild undervisning enligt ett eget schema sedan höstterminens start. Längden på lektionspassen varierar beroende på elevens mående. Enligt elevens individuella schema har eleven schemalagd undervisning i svenska måndag till onsdag mellan klockan 8.10 och 9.00 samt undervisning i matematik torsdag till fredag under samma tidsintervall. Efter lektionen, det vill säga från cirka kl. 9.00 gör eleven andra saker, till exempel cykla, plocka skräp eller annan aktivitet som bygger på elevens intressen.

Av elevens åtgärdsprogram framgår inte att eleven har anpassad studiegång utan endast enskild undervisning.

Ge särskilt stöd i enlighet med åtgärdsprogram

Av åtgärdsprogrammet för elev 13 framgår att eleven ska ges enskild undervisning i matematik. Lärare uppger, vilket också framgår av utvärderingen av åtgärdsprogrammet, att eleven inte har fått sådant stöd. Eleven har i stället varit i klassrummet med den övriga klassen under dessa lektioner. Läraren uppger att hen bedömer att det kommer vara svårt för eleven att nå kriterier för bedömning i matematik.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd,

resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övriga skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Av förarbetena till ovanstående bestämmelser framgår rörande anpassad studiegång bland annat följande. Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 293).

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om bland annat åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång (28 kap. 16 § skollagen).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän, är vissa bestämmelser enligt förvaltningslagen tillämpliga (29 kap. 10 § skollagen). Detta gäller bland annat dokumentation, motivering av beslut samt underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (31–33 §§ förvaltningslagen).

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer inledningsvis att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att ge elever stöd i form av extra anpassningar samt dokumentationen av dessa.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med att anmäla och utreda särskilt stöd. Det framkommer att alla lärare inte är införstådda i hur de ska gå till väga när de ska anmäla att en elev behöver utredas för särskilt stöd. Flera lärare uttrycker att skolans rutiner är otydliga och de känner inte till hur man ska anmäla, eller till vem. Det finns också lärare som inte har anmält elever som de befarar inte kommer att nå kriterier för bedömning, trots extra anpassningar, vilket också kommer fram i intervju med speciallärare.

Även när lärare har anmält behov av utredning för särskilt stöd har i flera fall utredning inte startats, vilket är en brist. Trots att biträdande rektorn uppger i intervju att åtminstone fem elever har anmälts för

utredningsbehov av särskilt stöd har det inte startats någon utredning om särskilt stöd för dessa elever. Det framgår också att skolan har kännedom om elever som under flera år inte uppnår kriterier för bedömning men där speciallärare trots allt har gjort bedömningen att fortsätta med extra anpassningar och inte inleda någon utredning och särskilt stöd. För de elever som inväntar eller har en pågående extern utredning väntar biträdande rektorn med att starta en utredning om särskilt stöd till dess att den externa utredningen är färdig. Detta är inte förenligt med skollagens bestämmelser. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta och inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i hanteringen av anpassad studiegång. En elev (elev 6) har i praktiken haft anpassad studiegång sedan början av höstterminen 2024, eftersom eleven inte läser alla ämnen enligt timplanen, detta utan att rektorn har fattat beslut om anpassad studiegång. Anpassad studiegång är en särskild stödåtgärd som rektorn ska fatta beslut om i samband med ett beslut om åtgärdsprogram. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Av det skriftliga beslutet ska det därför framgå vad som beslutats, dvs. vilka ämnen som berörs och i vilken omfattning. Beslut om anpassad studiegång kan överklagas av elev och vårdnadshavare. Underlåtenheten att fatta sådana beslut innebär att elever och vårdnadshavare går miste om sin rätt att överklaga besluten vilket är allvarligt ut ett rättssäkerhetsperspektiv.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att en elev (elev 13) inte har getts det särskilda stödet som har beslutats om i elevens åtgärdsprogram. Eleven som enligt sitt åtgärdsprogram ska få enskild undervisning i matematik har inte fått detta i beslutad omfattning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gävle kommuns verksamhet vid Hemlingborgs skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisningstid, undervisning i svenska som andraspråk och särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Gävle kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Anmälan om fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens redogörelse om skolan där det bland annat framgår att skolan bedriver fjärrundervisning i modersmål. Rektorn bekräftar detta i intervju samt att läraren som bedriver undervisningen befinner sig på annan plats.

Skolinspektionen har kontrollerat vilka anmälningar om fjärrundervisning som inkommit till myndigheten för läsåret 2024/25 och kan konstatera att huvudmannen Gävle kommun inte har anmält till Skolinspektionen att fjärrundervisning bedrivs på skolan under läsåret.

Rättslig reglering

Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne i grundskolan ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning (5 a kap. 5 § skolförordningen).

Huvudmannen ska till Statens skolinspektion anmäla ett beslut om att använda fjärrundervisning. Om huvudmannen utför fjärrundervisning åt någon annan huvudman ska det också anmälas (5 a kap. 6 § skolförordningen och Statens skolinspektions föreskrifter [SKOLFS 2020:227] om anmälan att bedriva fjärrundervisning).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen Gävle kommun inte har anmält till Skolinspektionen att fjärrundervisning bedrivs på skolan under läsåret 2024/25. Anmälan ska ske på den blankett som finns på Statens skolinspektions webbplats, www.skolinspektionen.se.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga

överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Gävle kommuns verksamhet vid Hemlingborgs skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om fjärrundervisning. Skolinspektionen bedömer att bristen är mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Gävle kommun en anmärkning.

Beslutet har fattats av utredaren Caroline Rönnegård.

Utredaren Ann-Sofie Andersson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Ebba Miller medverkat.